

Ministry of Higher Education, Science and Innovations
of the Republic of Uzbekistan

“TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHNING ILG'OR USULLARI: MUAMMO VA YECHIMLAR”

XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN

MATERIALLAR TO'PLAMI

“ADVANCED METHODS OF ENSURING QUALITY OF EDUCATION: PROBLEMS AND SOLUTIONS” CONFERENCE PROCEEDINGS

OF INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE

**Samarkand,
2-3 May 2024**

**“TA’LIM SIFATINI TA’MINLASHNING ILG‘OR USULLARI: MUAMMO VA
YECHIMLAR” MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI**
2024-yil 2-3-may

**CONFERENCE PROCEEDINGS
OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
“ADVANCED METHODS OF ENSURING QUALITY OF EDUCATION:
PROBLEMS AND OPPORTUNITIES”**
May 2-3, 2024

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
“ПЕРЕДОВЫЕ МЕТОДЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КАЧЕСТВА
ОБРАЗОВАНИЯ: ПРОБЛЕМЫ И РЕШЕНИЯ”**
2-3 мая 2024 г.

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
ADVANCED METHODS OF ENSURING QUALITY OF EDUCATION: PROBLEMS AND
OPPORTUNITIES

Advanced Methods of Ensuring Quality of Education: Problems and Opportunities.
Conference Proceedings (2nd part). JA Inkwell Publishing, May 2-3, 2024, Samarkand,
Uzbekistan.

329 pp.

Uzb: "Ta'lim sifatini ta'minlashning ilg'or usullari: muammo va yechimlar"
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya materiallar to'plami (2-qismi), 2024-yil
2-3-may - S.: JA Inkwell Publishing, 2024. – 329 b.

Members of the Editorial Board:

Fazliddin Ruzikulov
(Chairman)

*Assoc. Prof., Dr., Acting Rector of Samarkand State Institute of Foreign
Languages (Uzbekistan)*

Bekpulat Turobov
(Deputy Chairman)

*Assoc. Prof., Acting Vice-Rector for Scientific Affairs of Samarkand State
Institute of Foreign Languages (Uzbekistan)*

Anvar Ismailov
(Deputy Chairman)

*Assoc. Prof., Dr., Dean of English Faculty-I of Samarkand State Institute of
Foreign Languages (Uzbekistan)*

Gulnoza Boltakulova
(Resp. Ed.)

*Assoc. Prof., Dr., Head of the Chair at Samarkand State Institute of Foreign
Languages (Uzbekistan)*

Asqar Abdullaev
(Exec. Sec.)

*Teacher of English at the chair of Innovative Educational Technologies and
Pedagogy at Samarkand State Institute of Foreign Languages (Uzbekistan)*

Copyright © 2024
by JA Inkwell Publishing House,
Samarkand State Institute of Foreign Languages

All rights reserved

Published by JA Inkwell Publishing.
Arizona, USA

O'RTA MAKTABLARDA DRAMATIK ASARLAR MATNI TALQINI VA ADABIYOTSHUNOSLIK ATAMALARINING BERILISHI (U.SHEKSPIRNING "HAMLET" TRAGEDIYASI ASOSIDA)

N. Akindikov¹

Annotatsiya:

Ushbu maqola o'rta maktablarda dramatik asarlar matnining talqini va adabiyotshunoslik atamalarining berilishi haqida keltirilgan bo'lib, asosan U.Sheksperning "Hamlet" tragediyasi asosida tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: dramatik asar, tragediya, Hamlet, badiiy matn, syujet.

doi: <https://doi.org/10.2024/6zwo8e84>

O'zbekiston Respublikasi xalq maorifi tizimida amalga oshirilayotgan yangi islohotlar, Uchinchi Renessans boshlanishi deb nomlanayotgan davr talabi ta'lim-tarbiya jarayonining ijtimoiy-siyosiy, ilmiy-nazariy, iqtisodiy hamda tashkiliy asosi bo'lmish "Ta'lim to'g'risidagi Qonun" va u bilan bog'liq me'yoriy hujjatlarni zamon va bugungi kun talab hamda ehtiyojlarlariga moslashtirib qayta ko'rib chiqishni talab qilmoqda. Bu talablarning zamirida esa ta'lim muassasalari faoliyatini samarali tashkil etish, jamiyatda o'qituvchi nifuzini ko'tarish, uning sifatli amaliy faoliyat ko'rsatishi uchun sharoit yaratish, moddiy va ma'naviy rag'batlantirishga alohida e'tibor qaratishni taqozo qilmoqda. Ushbu vazifalarni amalga oshirish uchun esa har bir fan, predmetning o'qitilishidagi mavjud holatni tahlil qilib, yutuq va kamchiliklarni aniqlab olish muhim. Ushbu holatlardan kelib chiqib, o'rta maktablarimizda chet el adabiyoti namunalarini o'qitishning ayni paytdagi holatini turli aspektlarda, jumladan tur va janrlar kesimida o'rganish va tahlil qilish ham muammoni yoritishda hamda muayyan darajada hal etishda zaruriy omil bo'lib xizmat qiladi, deb xisoblaymiz.

Shekspirning "Hamlet" tragediyasi matni Jamol Kamol tarjimasida maktab darsligida tabiiy ravishda qisqartirilgan tarzda beriladi. Darslikda tragediya birinchi pardaning to'rtinchi sahnasi, Hamlet va otasining Arvohi uchrashuvidan boshlanadi. U do'stlari Gorasio va Marsellarning qarshiliklariga qaramasdan, o'zini chorlayotgan Arvoh ortidan bir chekkaga boradi va uni otasining arvohi ekanligidan, saroyda mudhish qotillik yuz berganligidan xabar topadi. U Arvoh sahnani tark etgach bu sirdan do'stlarini voqif qilmoqchi bo'ladi, ammo buning uchun ular qilichda ont ichishlari kerak bo'ladi. Asar syujeti, voqealar rivojining tugunini tashkil etishi bilan birga, bosh qaxramon Hamlet psixologiyasi va xarakterida sodir bo'ladigan o'zgarishlarni asoslovchi sahna ko'rinishidan so'ng, darslik mualliflari quyidagi savol va topshiriqlarni berishadi. Umuman, ta'kidlash joizki, darslikda beshta sahna ko'rinishi qisqartirilgan holda berilgan bo'lsa, ularning har biridan so'ng shu tarzda savol va topshiriqlar matn mantiqidan kelib chiqib beriladi:

1. Asardagi arvoh timsolining badiiy vazifasini izohlang.

¹ Akindikov Nurmaxambet Borantayevich, SamDCHTI o'qituvchisi

2. Hamletning "Xo'sh, nimadan qo'rqay? Hayotimni bir chaqaga ko'raman qimmat. Axir, nechuk yetkazolsin ruhimga zahmat" iqrori uning tabiatida qanday jihatni ko'rsatadi?
3. Arvohning "Kim bo'larding, agar bunday tug'yon urmasang? O'lik daryo suvlarida bujmayib o'sgan, Baqa to'ni, sassiq alaf bo'larding balkim" so'zlari ma'nosini izohlang.
4. Otasidan: "O bu dahshat, dahshat, dahshat! Nomus ila or, Yuragingni yondirmasa, urinma bekor" tarzida topshiriq olgan Hamlet tuyg'ularini sharhlang.
5. "Qodir qasos qanday qoyim bo'lmasin, faqat Sen ruhingni musaffo tut, onangga tegma. Unga odil hakam, uning loyiq javobi -Tangri taolo, yana vijdon azobi" so'zlariga tayanib, marhum qirol tabiatini sharhlang.

Agar diqqat qilinsa, "Hamlet" tragediyasi matniga nisbatan savol va topshiriqlarning barchasi konseptual xarakterga ega bo'lib, har bir sahna-ko'rinish matniga alohida tuzilgan. Ularga javob topish uchun o'quvchi matnga murojaat qilishi, uning mohiyati to'g'risida fikr yuritishi lozim bo'ladi. "Bola tafakkurida bir necha idrokiy bosqichlarni o'tashi orqali badiiy haqiqatdan hayotiy haqiqat tomon boradi. Bu yerda qiziq bir holat kuzatiladi. Ijodkor badiiy asar yaratar ekan, hayot haqiqatini badiiy haqiqatga aylantiradi,- deb yozadi, yuqorida dissertasion tadqiqotini zikr etib, iqtibos keltirganimiz, mazkur darslik mualliflaridan biri V.Qodirov. Olim bu fikrini shunday davom ettiradi: -Adabiyot darslarida muvaffaqiyatli tuzilgan savol, topshiriqlar esa ters jarayonni vujudga keltiradi: o'quvchi badiiy haqiqat orqali hayot haqiqatiga qaytadi, turmushga chuqurroq nazar tashlaydi, olam va odam muammolari borasida fikr yurita boshlaydi."

O'rta maktablarning adabiyot fani bo'yicha o'quv dasturlari va darsliklar tahlili nazariy adabiyotshunoslik tushunchalari va atamaları tizimini aniqlash imkonini beradi. Maktab adabiyotshunosligi badiiy matndan so'ng beriladigan tagmaqola, janr to'g'risida mulohaza, ba'zan sharhlar tarzida beriladi. 8-9-sinflarda Shekspir ijodiga bag'ishlangan maqola uslubiy va imloviy xatolar mavjudligi hamda mazmun-mohiyatiga ko'ra o'z vazifasini yetarli darajada bajra olmaydi. Tanqidiy maqolalarni nazariy-adabiyotshunoslik tushunchalarini, adabiyoti tarixi qonuniyatlarini o'rganish bilan uyg'un tarzda taqdim etish maqsadga muvofiq; tanqidchilikka murojaat qilish adabiyotga ilmiy yondoshishni shakllantiradi, shuningdek ilmiy atmalar, tushunchalar maqolani tushunishga yordamlashadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- [1]. To'xliyev B. Badiiy asarlarni sharhlab o'rganish. – T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2013. – 147 b.
- [2]. Usmonov R. Yuqori sinflarda yozuvchi biografiyasini o'rganish. – T.: O'qituvchi, 1968. – 102 b. 99. Yaminova S. O'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini shakllantirishda ssenariyli o'qitish usulidan foydalanish. Ped. fan. nomz. diss. – T.: 1997. –168 b.
- [3]. Xolbekov, S. B. (2020). Adabiyot darslarida ijodkor tarjimaiholini o'rgatish xususida. // *Science and Education*, 1(Special Issue 2).
- [4]. O'zbek tilining izohli lug'ati. II jild. – Moskva, Rus tili: 1981. – 715 b.
- [5]. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. 8-jild. – T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi Davlat ilmiy nashriyoti, 2004. – 704 b.
- [6]. Akindikov N. B. Scientific and methodological foundations of teaching samples of foreign literature in the secondary school system: some factors of national-historical and foreign experience // *Theoretical & Applied science Учредители: Теоретическая и прикладная наука*. – 2022. – №. 7. – С. 11-14.
- [7]. Barontaeich A. N., Shoyzakhovich S. S., Pulatovich K. T. The development of speech in english for preschool and primary school children // *Academicia: an international multidisciplinary research journal*. – 2021. – T. II. – №. 2. – С. 408-414.

[8]. Akindikov N. *Basic principles of teaching speaking using a communicative approach //Science and practice: a new level of integration in the modern world.* – 2019. – С. 122-124.

[9]. Akindikov N. *The case method in reading education //Science and practice: a new level of integration in the modern world.* – 2019. – С. 125-128.

[10]. Akindikov N. *Using videos at the english lessons //Scope academic house b&m publishing.* – 2019. – С. 196.

[11]. Акиндилов Н. Б. *Specific characteristics of uzbek historical works //международный журнал искусство слова.* – 2023. – Т. 6. – №. 2.

MUNDARIJA – СОДЕРЖАНИЕ – CONTENTS

SECTION IV			
PRINCIPLES OF USING EFFECTIVE METHODS OF TEACHING SUBJECTS IN VARIOUS FIELDS			
1.	B. Ammedov	HARBIY KADRLARNI TAYYORLASH JARAYONIDA ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH TAMOYILLARI	7-11
2.	M. Salomiddinov	INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI TUGALLANGANLIK MANOSINING PRAGMATIK FOYDALANISHI	12-14
3.	Kh. Musoyeva	THE LINGUISTIC-STYLISTIC ANALYSIS OF METAPHORS WITH THE WORD 'HEART'	15-19
4.	A. Xurramov	TALIM TASHKILOTLARIDA SAMARALI BOSHQARUVNI YO'LGA QOYISH ORALI XODIMLARNING MAS'ULIYATLARINI RIVOJLANTIRISH	20-23
5.	M. Nurmatova	TALIM-TARBIYA JARAYONINI TASHKIL ETISHDA INDIVIDUAL YONDASHUVNING AHAMIYATI	24-26
6.	N. Abdumannatova	SOME FOLKLORE MOTIVES USED IN "HOTAMNOMA"	27-29
7.	M. Ahrorova , U. O'rinov	TARIX O'QITISH METODIKASINING DOLZARB MUAMMOLARI	30-33
8.	M. Abdurahmonova	ANALYSIS OF SHAKESPEARE'S HAMLET	34-37
9.	U. Azzamova	SPORT DISCOURSE AS A TYPE OF FUNCTIONAL STYLE	38-40
10.	N. Ergasheva	STYLISTIC CONNOTATIVE EVALUATION IN DICTIONARY	41-43
11.	Z. Xamrayeva	EXPLORING THE SYNTAXES OF COMPLEX SYNTACTIC WHOLE	44-47
12.	Sh. Farhodova , O. Umarova	THE IMPORTANCE OF A FORMAL TYPOLOGY OF CATEGORIZATION AND ANALYZING ITS MAIN PROBLEMS	48-50
13.	S. Julmatova	PSIXOLOGIYADA O'SPIRINLARNING MUSIQY BILIM OLISH JARAYONLARI	51-54
14.	M. Ergashev	KONSEPTNING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI	55-58
15.	O. KyzKoposa	УСЛОВИЯ КРИЗАПРИНТ МАТНАВИЙ-АХЛОҚИЙ ДУНЁҚАРАШЛАРИНИ ИЛАКАЛАШТИРИШИНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	59-62
16.	R. Kurbonova	ABOUT THE MEANINGFUL STRUCTURE OF THE SENTENCE	63-65
17.	D. Buronova , S. Mallayeva , G. Jamg'irova	RECLAIMING WILDERNESS: AN ANALYSIS OF "LOBO, THE KING OF CURRUPAW" AND "THE PACING MUSTANG" BY ERNEST SETON-THOMPSON	66-67
18.	N.B. Abdusamatova , S.F. Sharipova	PRAGMATIC CHARACTERISTICS OF LEXICAL UNITS	68-71
19.	M. To'qboeva	INGLIZ TILIDA STATTVLIKNI FOYDALOVCHI FE'LLAR	72-74
20.	M. Boltayeva	MEN'S AND WOMEN'S VERBAL EMOTIONAL LAYER VOICING TOOLS (ON THE EXAMPLE OF ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES)	75-76
21.	M. Ibodullayeva	THE USE OF RELIGIOUS LEXICAL UNITS IN UZBEK FOLKLORE	77-79
22.	A. Tanikulova	COMPARATIVE ANALYSIS OF PHRASEOLOGICAL UNITS IN COGNITIVE ASPECT	80-82
23.	N. Azzamova	POLITICAL DISCOURSE IN LINGUISTICS	83-86
24.	D. Narzullaeva	THEORETICAL ISSUES OF POTTERY TERMINOLOGY IN TAJIK AND ENGLISH LANGUAGES	87-88
25.	N. Mavlonova , N. Kolimurodova	ASSESSING PRIMARY LEVEL LEARNERS: STRATEGIES FOR EFFECTIVE KNOWLEDGE TESTING	89-91
26.	Sh. Qurbonaliyeva , H. Moyliyev	MATEMATIKA FANLARINI O'QITISHDA SAMARALI METODLARDAN FOYDALANISHNING TAMOYILLARI	92-96
27.	N. Akindikov	O'RTA MAKTABLARDA DRAMATIK ASARLAR MATNI TALQINI VA ADABIYOTSHUNOSLIK ATAMALARINING BERILISHI (U. SHEKSPIRNING "HAMLET" TRAGEDIYASI ASOSIDA)	97-99
28.	K. Ikramova	O'ZBEK VA INGLIZ ADABIYOTIDA "AYOL" OBRAZINING LINGVOMADANIY O'ZIGA XOS JIHATLARI (A. QODIRIYNING "OTGAN KUNLAR", J. OSTENNING "G'URUR VA ANDISHA" ROMANLARI ASOSIDA)	100-102
29.	N. Akindikov , X. Ayubov , R. Ravshanova	MAKTAB O'QUVCHISINING BADIY-ADABIY KAMOLATI BOSQICHLARI VA ADABIYOT TALIMI TIZIMIDA BAZI ADABIYOTLAR TANLOVI HAMDA MARIFATPARVARLIK GOYASI TARGIBOTI	103-106
30.	M. Mirzayeva	THE SIGNIFICANCE OF ANALYSING THE LITERARY WORKS IN UZBEK AND ENGLISH LITERATURE (BASED ON THE TRAGEDIES "OTHELLO" BY W. SHAKESPEARE AND "MIRZO ULUGBEK" BY M. SHAYKHZODA)	107-109
31.	R. Narzikulova	GENERAL INFORMATION ABOUT THE CONCEPT OF SYNTAX	110-112
32.	Sh. Tashpulatova	PROBLEMS OF TRANSLATION OF MENTAL STATE VERBS IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	113-116
33.	D. Yargulova	ZAMONAVY ASARLARDA MAKON VA ZAMON KONSEPTSIYALARINING FOYDALANISHI	117-118
34.	A. Abdullayev	BADIY MATN LINGVOPOETIK TAHLILINING NAZARIY ASOSLARI VA METODOLOGIYASI TARIXY ASPEKTD: KORLIY VA MILLIY TAJRIBA	119-121
35.	N. Abdusamatova	INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA "BROTHER-AKA-UKA" QARINDOSHLIK OTINING LINGVOMADANIY XUSUSIYATLARI OLIIY TALIM MUASSASALARI TALABALARINING FAOLLIGI VA ULARDA YETAKCHILIK (LIDERLIK) KO'NIKMAALARINI PAYDO BO'LISHINING TARIXY-ZAMONAVY SHAKLLANISHI	122-125
36.	B. Mavlonova		126-128